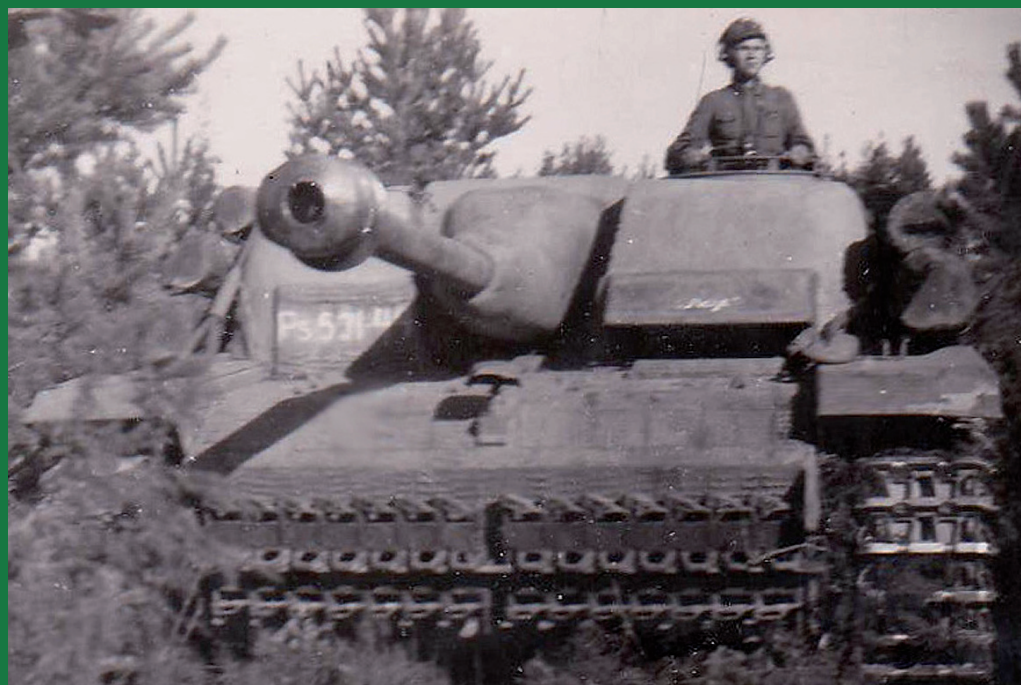

Juhani Partanen

Tulikaste Kuuterselässä

Eino Partanen rynnäkkötykillä Suomea puolustamassa

JUHANI PARTANEN

*TULIKASTE
KUUTERSELÄSSÄ*

*EINO PARTANEN RYNNÄKKÖTYKILLÄ
SUOMEA PUOLUSTAMASSA*

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi on tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti kielletty.

© 2026 Juhani Partanen

© Kannen kuvat: SA-Kuva, Maanmittauslaitos ja Puolustusvoimien Tiedustelulaitos

Kannen suunnittelu: Juhani Partanen

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedenallee 273, 22763 Hampuri,
Saksa

ISBN: 978-952-89-0280-5

Sisällys

Esipuhe	7
Lähtö kohti eturintamaa	9
Aikaisemmin kotona	12
Desantti rautoihin rautatieasemalla	18
Jalkaväkiasheet tutuiksi	24
Jääkärikapteenin komennossa Varkaudessa	30
Rynnäkkötykkipataljoonaan alokkaaksi	38
Kovaa peliä Äänislinnassa	49
Sumussa ei kiväärillä osu	60
Hiihtokilpailuissa vaihtelevaa menestystä	69
Karkauspäivänä tuli lähtö Äänislinnasta	73
Enson paraatista Karjalankannakselle	82
Tulikaste Kuuterselässä	101
Ansiokasta tuhoa Rokkalanjoella	110
Saunapuhtaina Ihantalan tulimyrskyyn	118
Koulutustoiminnasta vaihtelua Lappeenrannassa	127
Vuosalmella vaihteeksi rauhallista	134
Vaununjohtajakurssilla ja kotona	142
Aselepo – vaan pitääkö se?	150
Kiskot vievät pohjoiseen	157
Marssilauluharjoituksia ja puhelinpylvästalkoita	164
Kylmää kyytiä Kemiin hälytysvalmiuteen	171
Alikersanttina siviiliin	182
Lopuksi	187
Lähteet	188

Esipuhe

Seisoimme veljeni kanssa lähes miehenmittaisessa horsmapellossa. Katseemme kiinnittyi muutaman sadan metrin päässä oleviin isoihin koivuihin. Ne kasvoivat vanhan kivenavetan raunioilla, jonne tähsimme. Astelimme horsmista välittämättä koivujen luo, kivenavetan vaiheille ja hiljennyimme hetkeksi.

Tässä se oli, rynnäkkötykkivaunu 531-17:n tuhoamispaikka.

Kuuterselän kylän peltoaukea Kannaksella, Liikolan ja Mustamäen aseman välisen tien varrella, Vammelsuusta muutama kymmenen kilometriä koilliseen.

Olimme tutustumismatkalla isämme Eino Partasen sodanaikaisiin taistelupaikkoihin, ja juuri tämä paikka herkisti mieliä, sillä täällä hän haavoittui. Tapauksesta hän oli kertonut elässään, yhtenä sodan ajan jännittävimmistä hänelle. Se herätti minussa mielenkiinnon selvittää hänen sodanaikaisia polkujaan rynnäkkötykkimiehenä yhtenä Suomen puolustajista. Mistä kaikki alkoi, missä kaikkialla oltiin, millaisissa paikoissa taisteltiin ja mihin kaikki päättyi.

Meidän retkemme kesällä 2015 ei kulkenut aivan kaikissa paikoissa, missä isämme liikkui Rynnäkkötykkipataljoonan 3. Komppanian matkassa. Kenraali Laguksen rynnäkkötykit, Marskin nyrkki, kuten sitä myös kutsuttiin, oli tarkoitettu käytettäväksi sodan kovimmissa paikoissa – vaikka marsalkka Mannerheim käyttikin nyrkkiään verraten säästeliäästi. Tästä kertoo muun muassa sotapäiväkirjojen leppoiset olot Petroskoissa eli suomalaisittain Äänislinnassa.

Me kiersimme katsomassa paikat Kuuterselästä Portinhoikkaan, Tali-Ihantalaan ja Vuosalmelle. Historian valossa onkin pieni ihme, että Eino Partanen selvisi niinkin vähin vammoin noin kahden vuoden mittaisesta sotaretkestään.

Ensimmäinen kovan panssarivaunutaistelun paikka, Kuuterselän kylä on tätä nykyä hiljainen. Sotien aikaiset talot ja navetat ovat maan tasalla, eikä uutta ole toistaiseksi rakennettu kesäkuun 1944 taistelujen maisemiin. Kuuterselkä on kuin hiljainen muistomerkki; entisen kylän peltoaukean kohdalla on maantien länsipuolella Kuuterselän taistelun muistomerkki, jonka ovat suomalaiset sotahistorian harrastajat pystyttäneet. Muistomerkin lisäksi siellä on informaatiotaulu, jossa on taistelujen vaiheet selostettuna ja pari sodan aikaista valokuvaa. Yhdessä kuvassa on kersantti Räsäsen vaununa tunnettu 531-17 ajamassa Liikolan tietä — ja sen toisessa avoimessa luukussa on lataajana toiminut Eino Partanen. Valitettavasti tämän kirjan ilmestyessä muistomerkki lienee jo ränsistynyt — liian paljon ikäviä tapahtumia on maailmalla tapahtunut.

Kuuterselässä vierailumme aikana, kesäkuun toisena viikonloppuna 2015, muistomerkillä oli järjestyksessään toinen muistotilaisuus ja siinä saimme olla läsnä. Siitä jääneet muistot ovat myös

olleet osaltaan pontimena sille, että allekirjoittanut alkoi tutkia tätä sotapolkua.

Tämän sotapolun kirjoittaminen kirjaksi asti on kunnianosoitus paitsi isällemme Eino Partaselle ja Marskin nyrkin panssarimiehille, myös kaikille niille sotaveteraaneille, jotka turvasivat Suomen itsenäisyyden. Samalla tämän kirjan tarkoitus on tuoda esiin sotilaiden huolenaiheita niin rintamalla kuin kotijoukoista, mutta myös pienistä ilonaiheista, toveruudesta ja uskosta tulevaisuuteen kaiken sodan kaaoksen keskellä.

Juhani Partanen

Lähtö kohti eturintamaa

”Valmistautukaa lähtöön,” komensi 3. Rynnäkkötykkikomppanian päällikkö Tor Kumlin komppaniansa yhdentoista vaunun miehistöä Parkkilan suoalueen reunalla. Ammattisotilaan ääni oli jämäkkä, ilman vähäistäkään epäröintiä, mutta äänen kireydessä oli häivähäys jännitystä.

Huonokasvuudessa männikössä itikat kiusasivat miehiä kaiken aikaa käskynjaon aikana. Suoalue hönki yhä kosteaa kylmyyttä, vaikka kesäkuinen iltapäivä oli pitkällä. Taivas oli pilvessä, mutta aurinko soi lämpöänsä vain sen verran, että itikkaparvet jaksoivat käydä verenhimoisina miesten kimppuun. Se kismitti sotilaiden mieliä, sillä kapteeni Kumlin oli käskennyt komppaniansa kokoon kaksi tuntia ennen saatua lähtöaikaa.

”Pataljoonankomentajalta tuli käsky, että siirrymme Liikolaan ja valmistaudumme vastaiskuun Jääkäripataljoona 3:n kanssa. Lähdemme liikkeelle kohti Liikolaa kello 15.40,” Kumlin jatkoi naama lievästi punottaen, mikä paljasti marssikäskyn tulleen esikunnasta vain muutama hetki sitten.

Taivaalta kuului myös pahaenteistä lentokoneiden jyrinää ja kaukaista tykkien jyskettä.

Edellisenä päivänä, tiistaina 13. päivänä kesäkuuta 1944, oli IV Armeijakunnan komentaja kenraaliluutnantti Taavetti Laatikaiselle ja kenraalimajuri Aaro Pajarin johtaman 3.Divisioonan johtoportaalte valjennut, että vihollinen valmisteli seuraavaa massiivista hyökkäystä Sahakylän ja Kuuterselän suunnalla.

Pitkään vallinnut epätietoisuus oli haitannut valmistautumista, mutta nyt Pajari oli kääntynyt ärtyneen oloisesta Laatikaisesta välittämättä Pääesikunnan kautta suoraan kenraalimajuri Laguksen puoleen ja pyysi apua. Lagus kuuli Pajaria ja käskytti pikaisesti Rynnäkkötykkipataljoonan komentaja, majuri Eric Åkermania toimimaan.

Käskyn tullessa keskiviikkona rynnäkkötykkikomppanioille, ne olivat jo entuudestaan hälytysvalmiudessa. Hälytysvalmiuden Åkerman oli komentanut jo aiemmin, kun rynnäkkötykit olivat saapuneet Parkkilaan. Iltapäivällä kahden aikaan kapteeni Kumlin käski 3.Rynnäkkötykkikomppaniansa koolle, jossa oli sijoitettuna 19-vuotias sulkavalainen Eino Partanen.

Komppanianpäällikön käsky toi vipinää miehiin. Tunnelma alkoi olla sähköinen, kun lähtö läheni ja tykistön jyly kuului. Vihollisen lentokoneet kiinnostuivat kasvavassa määrin suomalaisten pans-

sarivoimien liikehtimisestä kohti rintamalinjoja ja kävivät niitä tarkkailemassa. Sitä tosin ihmeteltiin ja siunailtiin, että vihollisen hävittäjät ja pommikoneet antoivat suomalaisten tuoda raskaita panssarivaunuja jo aiemmin junakuljetuksin kohti Kannasta käymättä kimppuun. Rynnäkkötykit puolestaan tulivat Ensosta ajamalla Perkjärvelle ja Parkkilaan.

”Pitäkäähän varanne, jos ja kun nuo maataistelukoneet alkavat kylvää lyijyä niskaan,” Kumlin kehotti.

Eino Partanen ja Kauko Väisänen katsoivat toisiaan. Naamasta näki, että nyt tulee totinen paikka. Yhtä totinen, suorastaan säikähtyneen oloinen oli Hyvämaan Heikki, komppanian kuopus, ja vain vaununjohtaja Eino Räsänen koitti esittää rauhallista vihellellä hiljaa. He saivat vielä vähän aikaa olla vaununsa äärellä, ennen kuin Kumlin käskytti miehet vaunuihin.

Läheisen männyn takaa kurkisti hätäntyneen oloinen orava. Meteli sai sen pinkaisemaan juoksuun, ja seuraavassa hetkessä se piiloutui tuuhean kuusen suojiin. Oksien suojsissa oli toinenkin orava, ja yhdessä ne pinkoivat yhä ylemmäksi kohti kuusen latvaa. Alikersantti Eino Räsänen kiinnitti huomiota oraviin ja naurahti vaunumiehistöilleen.

”Katsokaas, pojat, noilla oravillakin on kiireempi kuin meillä!”

Siihen ei ollut paljoa sanottavaa.

Kun lähdön hetki koitti, ensimmäinen maataistelukone syöksyi rynnäkkötykkeitä kohti ja päräytti konekiväärisarjan. Luotien ropisessa vaunuihin ehtineet vetäisivät kiireen vilkkaa luukut kiinni ja ne, jotka vielä olivat ulkona, syöksähtivät vaunujen alle suojaan. Kiro sanat kaikuivat miesten hakeutuessa suojiin.

”Vaunuihin joka mies! Nyt lähdetään,” Kumlin karjui mennessään johtovaunuunsa ja alkoi pian ohjeistaa komppaniaansa liikkeelle radion kautta.

Lataaja Partanen pujahti ensimmäisenä Sturmgeschütz Ausführung G-rynnäkkötykkivaunuun 531-17 sisälle, perästä tuli ajaja Väisänen, sitten ampuja Hyvämaa ja viimeisenä vaununjohtaja Räsänen. Väisäselle tämä vaunu oli tuttu jo pitkältä ajalta, sillä hän ja vaunu olivat ykköskomppaniassa jo ennen kolmoskomppanian perustamista.

”Moottori, käynnistä,” Kumlinin ääni räsähti vaunuradioista vaununjohtajille, jotka toistivat komennon ajajille.

Ajan paikalle ehtinyt Väisänen väänsi tottuneesti moottorin virrat päälle, avasi polttoainehanan, tarkisti niiden toiminnan, antoi ryyppyvivulla moottorille ryyppyä ja painoi pääkytkimen pohjaan. Napakka viiden sekunnin painallus startista ja Maybachin valmistama 12-sylinterinen moottori jyrähti käyntiin terävästi ärjäisten.

”Liikkeelle,” kajahti vaununjohtaja Räsänen ääni.

”Käskystä,” Väisänen vastasi päästäten pääkytkimen ylös ja tallasi

Kuuterselän taistelun muistomerkki 13.6.2015. Kuva Juhani Partanen.

